

BIRŠTONO MUZIEJAUS ISTORIJS ETAPAI

2012 M. BIRŠTONO MUZIEJUI 45-ERI

Birštono muziejus įsikūrė 1967 m. Muziejaus pradininkas buvo geografijos mokytojas Petras Kazlauskas, jis buvo ir pirmasis muziejaus vadovas. Augant kurortui atsirado poreikis plėsti ir kurorto kultūrą bei puoselėti istorines vertybes. Daugeliui atvykstančiųjų pailsėti į Birštoną norėjosi daugiau sužinoti apie kurorto praeitį bei kažkur praleisti laiką, taip pat praplėsti savo istorinį ir kultūrinį akiratį. Atsižvelgdamas į tuometinio meto poilsiaujančiųjų bei gyventojų norus ir poreikius, su vietos gyventojų vaikų, jaunimo ir Birštono vidurinės mokyklos kraštotyrininkų pagalba mokytojas Petras Kazlauskas Birštone ir jo apylinkėse rinko eksponatus ir medžiagą muziejui. 1967 m. padedant Vykdomojo komiteto pirmininkui Antanui Serafinui Zenkevičiui, „Tulpės“ sanatorijos vasaros viloje „Ramunė“, kuri tarpukariu buvo Stakliškių girininko Antano Katelės vila, buvo įkurtas pirmasis Birštono kurorto muziejus.

Birštono muziejus buvo Kauno istorijos muziejaus filialas. Pradžioje muziejuje buvo įkurta viena darbo vieta, vėliau priimti dar du nuolatiniai žmonės ir du dirbti žiemos sezonu. Iki 1971 metų muziejus neturėjo nuolatinės ekspozicijos, jame buvo rengiamos tik parodos. Pradžioje, norint pritraukti daugiau lankytojų, muziejaus lankymas buvo nemokamas, jį iš savo lėšų išlaikė Kauno istorijos muziejus. 1969 m. įvestas simbolinis 20 kapeikų mokestis vienam žmogui.

Nuo 1971 m. Birštono muziejui buvo paskirtas naujas vadovas istorikas Juozas Šleikus. 1972 m., sukaupus pakankamai eksponatų, buvo įkurta nuolatinė muziejaus ekspozicija.

Vieni įdomiausių ir rečiausių eksponatų – medinio vamzdžio, kuriuo XIX a. antroje pusėje iš šaltinių į gydyklas tekėjo mineralinis vanduo, fragmentas, to paties laikotarpio metalinė vonia, karieta, vežiojusi poilsiautojus tarp Kauno ir Birštono, dailininko Mstislavo Dobužinskio pieštas „Birutės“ mineralinio vandens reklaminis plakatas, kurorto gydytojo Jurgio Venckūno, 1925 m. pradėjusio gydymą karštu mineralizuotu purvu ne tik Birštone, bet ir apskritai Lietuvoje, asmeniniai daiktai bei mokslo darbai.

1976 m. pristatytas 100 m² priestatas, kuriame įrengtos dvi parodų salės ir fondų saugykla. Nuo 1976 m. prie nuolatinės ekspozicijos pastoviai veikdavo ir įvairios parodos, tokios kaip: įvairių paukščių iškamšos, tautodailininkų darbų, fotomenininkų bei kitos. Tačiau visame Prienų rajone, kuriam tuo metu priklausė ir Birštonas, nebuvo jokios didesnės patalpos, kurioje būtų galima sutalpinti visų norinčių pateikti savo darbus tautodailininkų ir kitų menininkų eksponatus. Todėl 1986 m. Birštono muziejus gavo pastatą Nemuno g. 1, kuriame buvo rengiamos įvairios parodos bei susitikimai.

1987 m. Birštono muziejui pradėjo vadovauti Vidmantas Stanislovas Puskunigis. Naujojo vadovo iniciatyva buvo suremontuotos patalpos ir dalinai performuota, atnaujinta nuolatinė ekspozicija. Taigi muziejus tapo dar patrauklesnis.

1989 m. parodų salė Nemuno g. 1 buvo uždaryta, kadangi savininkai atsiėmė nuosavybę ir nebesutiko toliau nuomoti patalpų.

Nuo 1989 m. iki 1993 m. muziejus vos egzistavo, nes Kauno istorijos muziejus sumažino finansavimą iki minimumo. Jam Birštono muziejus buvo nenaudingas ir nuostolingas. Prasidėjus atgimimui, visoje Lietuvoje labai ženkliai krito kultūros vartojimas, tai jautė ir Birštono muziejus.

1993 m. Birštono muziejus atsiskyrė nuo Kauno istorijos muziejaus ir tapo pavaldus Birštono savivaldybės kultūros centrui. Muziejaus atsiskyrimas nuo Kauno istorijos muziejaus išėjo tik į naudą Birštono muziejui. Padidėjus muziejaus finansavimui, buvo pritraukta daugiau lankytojų. Muziejaus lankymas tapo nemokamu, taip dar labiau atverdamas savo vertybių visumą plačiajai visuomenei. Taip Birštono muziejus tapo prieinamas kiekvienam norinčiam.

Birštono muziejus tapo gana svarbiu kurorto kultūros puoselėtoju ir traukos centru su dideliais kultūros vertybių resursais, kurie vis labiau patrauklesni ir prieinamesni kurorto gyventojams ir svečiams.

2000 m. buvusio klebonijos pastate įkuriamas muziejaus sakralinis skyrius. Tai buvo pirmasis tokio pobūdžio muziejus Lietuvoje, kuris Birštono muziejui padėjo ne tik išplėsti savo vartotojų ratą šalyje, bet ir pritraukti daug užsieniečių. Nuo Birštono muziejaus sakralinio skyriaus įkūrimo muziejaus rinka pradėjo sparčiai augti, plėstis vartotojų ratas ir skaičius. Sakralinio skyriaus atidarymas padėjo labiau populiarinti Birštono muziejų bei visą kurortą.

2005 m. Birštono muziejus su savo sakraliniu skyriumi atsiskyrė nuo Birštono kultūros centro ir tapo atskiru juridiniu vienetu, pavaldžiu Birštono savivaldybei. Susiaurinus muziejaus valdymą iki savivaldybės, jis tapo daugiau savarankišku ir įgijo didesnę autonomiją muziejaus veikloje. Muziejaus valdyme ir struktūroje prasidėjo radikalių permainų metas.

2005 m. Birštono muziejuje pradėtos vykdyti edukacinės programos, orientuotos į atskirą tikslinį vartotoją, skirtos ikimokyklinio ugdymo vaikams bei pradinių ir vidurinių klasių moksleiviams. Pradėtos rengti kilnojamos parodos. Rengiami įvairūs renginiai, skirti tam tikroms datoms pažymėti.

Paskutiniuosius dešimt metų Birštono muziejus su savo sakraliniu skyriumi intensyviai plėtė savo veiklą.

Daug energijos, darbo, pasišventimo, laiko ir širdies Muziejui atidavė ilgametis muziejaus direktorius Vidmantas Stanislovas Puskunigis, kuris mokėjo suburti kolektyvą bendram darbui ir tikslui. Jam vadovaujant muziejus pradėjo bendradarbiauti su įvairiomis švietimo, kultūros, visuomeninėmis įstaigomis ir organizacijomis, kitais muziejais. Rengti susitikimus su Pietų Lietuvos muziejais. Teikti informaciją ir pagalbą ateinantiems interesantams. Vidmantas Stanislovas Puskunigis buvo puikus vadovas ir pašnekovas tiek darbuotojams tiek ir muziejaus svečiams.

Nuo 2012 m. sausio 27 dienos Birštono muziejaus vadovo funkcijas atlieka Roma Zajančkauskienė. Naujoji vadovė lengvai įsiliejo į muziejaus vadovo veiklą, jai šios pareigos nebuvo naujiena, nes nuo 2007 m. vadovavo sakraliniam muziejui.

Muziejaus lankytojus pasitinka kūrybingas kolektyvas, kuris atsako jiems į rūpimus klausimus. Ir kiekvienas, tiek mažas, tiek ir senjoras, iš muziejaus išeina su naujom žiniom ir gerais išpūdžiais. Muziejaus lankytojai džiaugiasi gausia surinkta ekspozicija, pasakojančia apie kurorto praeitį ir dabartį. Tik kolektyvo entuziazmo ir pasišventimo dėka minimaliomis sąnaudomis kaupiami rinkiniai, kuriamos ekspozicijos, rengiamos parodos, leidžiamos knygos ir elektroniniai leidiniai, organizuojami renginiai, minėjimai, rašomi straipsniai, vyksta edukaciniai užsiėmimai. Šiuo metu muziejuje dirba 10 darbuotojų.

Švenčiant 45-erių metų sukaktį, Birštono muziejus gyvena planais. Svarbiausias jų – atlikti pagrindinio pastato renovaciją ir įrengti naują ir modernią ekspoziciją. Muziejus ir toliau žada nesustoti plėsti ir tobulinti savo veiklą, jis siekia išlikti novatorišku ir atviru visiems.

Irma Kereišienė,

muziejaus darbuotoja